

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Martina Lachmanna a soudců Martina Bobáka a Jana Ferneckého ve věci

žalobce: **A. K. M. T., nar. X**
bytem v X
zastoupen advokátem Dr. Stephen Heidenhain
sídlem Laubova 2128/10, 130 00 Praha

proti
žalovanému: **Magistrát hl. m. Prahy**
sídlem Mariánské náměstí 2/2, 110 01 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 10. 2023, čj. MHMP 2248224/2023,

takto:

- I. Žaloba, kterou se žalobce domáhá, aby mu soud udělil státní občanství České republiky, se odmítá.
- II. Ve zbytku se žaloba zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Jádrem sporu je otázka výkladu pravidel pro nabytí státního občanství České republiky (ČR) prohlášením dle § 32 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky (zákon o státním občanství).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

2. Žalobce je státním příslušníkem Austrálie. Zamýšlel nabýt státního občanství ČR prohlášením dle § 32 zákona o státním občanství. Prohlášení učinil prostřednictvím zmocněnce dne 12. 4. 2023. K prohlášení připojil řadu podkladů vč. „death certificate“ jeho děda K. B., který se narodil v Českém Těšíně v roce X a zemřel v roce X v Austrálii. Jeho děd v květnu 1949 emigroval (dle policejních záznamů „zběhl“) z tehdejšího Československa, nejprve do Německa, posléze do Austrálie. V Austrálii se oženil s babičkou žalobce, která pocházela z Libanonu. V roce 1968 se z manželství narodila matka žalobce, paní A. T. (tato v březnu 2018 neúspěšně žádala o vydání osvědčení o státním občanství ČR; kopie správního spisu založena ve správním spisu v nynější věci). Matka žalobce se provdala za pana M. G. T. Z tohoto manželství se narodil žalobce.
3. Úřad městské části Praha 1 (**správní orgán I. stupně**) rozhodl, že žalobce nenabyl státní občanství ČR (rozhodnutí ze dne 4. 7. 2023). Žalobce se odvolal. Žalovaný v záhlaví specifikovaným rozhodnutím odvolání zamítl (**napadené rozhodnutí**). Se závěry správního orgánu I. stupně se ztotožnil. I dle něj žalobce nemohl nabýt občanství ČR prohlášením dle § 32 zákona o státním občanství, jelikož ke dni narození jeho matky byl československým státním občanem pouze jeho děd, který – pokud dle tehdejších zákonů zamýšlel nabýt státní občanství ČR pro matku žalobce – měl ve lhůtě jednoho roku od jejího narození požádat výkonný orgán okresního národního výboru o souhlas s nabytím občanství. Pokud tak neučinil, matka žalobce státní občanství ČR nenabyla. Žalobce tedy nemohl toto občanství nabýt po ní. Žalobce nemohl nabýt státní občanství ČR ani skrze jeho děda, jelikož děd nebyl osobou dle § 32 odst. 1 zákona o státním občanství. Děd žalobce měl československé státní občanství a v důsledku § 2 odst. 1 zákona č. 39/1969 Sb. nabyl k 1. 1. 1969 i státní občanství České socialistické republiky.

II. Žaloba a další podání

4. Žalobce se proti napadenému rozhodnutí brání žalobou. V ní namítá, že jeho děd emigroval z Československa a po převzetí vlády komunisty už neměl důvod přijít na Velvyslanectví Československa v Canbeře, ani na příslušný národní výbor, kde by požádal o souhlas s nabytím státního občanství pro jeho dceru (matku žalobce). Žalobce se domnívá, že správní orgány na základě § 64 o státním občanství nekriticky aplikují dřívější zákony, které nebyly „v pořádku“. Ustanovení § 1 zákona č. 194/1949 Sb. nepřímou diskriminovalo občany, kteří se nacházeli v cizině, jelikož tito neměli nárok na udělení státního občanství. Tehdejší zákony protirečící ústavním hodnotám. Žalobce považuje za absurdní, že žalobce nesplňuje podmínku dle § 32 odst. 2 zákona o státním občanství, neboť jeho matka nenabyla československé ani české státní občanství a jeho děd měl od počátku roku 1969 občanství jak Československé socialistické republiky, tak České socialistické republiky. Žalobce tedy nebyl v přímé linii potomkem bývalého občana dle § 32 odst. 1 zákona o státním občanství. Matka žalobce měla smůlu, jelikož se narodila v roce 1968 (tehdy ji rodiče „včas“ nepřihlásili), a ne v roce 1970, kdy platila jiná právní úprava. Kvůli nedopatření prarodičů s prohlášením narozené dcery v roce 1968 se ona nestala státní občankou ČR a smůlu má i žalobce. Nemožnost nabýt státní občanství ČR poškodilo žalobce v jeho kariéře profesionálního fotbalisty ve Španělsku, kde kvůli kvótám nemůže neomezeně hrát, nemluvě o tom, že nemůže hrát za český národní tým. Žalobce navrhl, aby soud zrušil napadené rozhodnutí, a dále aby soud žalobci udělil státní občanství ČR.
5. Dalším petitem žalobce napadl znění poučení, které žalovaný zahrnul do napadeného rozhodnutí. Žalobci vadí, že ho žalovaný nepoučil o možnosti podat správní žalobu.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

6. Žalovaný ve vyjádření ze dne 20. 12. 2023 navrhl, aby soud žalobu zamítl. Zrekapituloval důvody svého rozhodnutí. Doplnil, že na právní skutečnosti nastalé v minulosti nelze retroaktivně aplikovat nynější právní úpravu. Již neúčinné právní předpisy nelze poměřovat optikou dnešních ústavních standardů. Za nedůvodnou označil námitku dovolávající se nesprávnosti poučení. Neměl ani povinnost žalobce poučit o možnosti podat správní žalobu.
7. Dne 11. 12. 2024 žalobce zaslal soudu ne zcela srozumitelný přípis. V němž žádal jednak o odročení jednání až do srpna 2025, jednak uvedl, že až k tomuto datu se prý mají měnit normy českého práva v oblasti státního občanství.

III. Posouzení věci

8. Soud ověřil, že žalobce podal žalobu včas, že je osobou k tomu oprávněnou osobou, a jedná se o přípustnou žalobu, která splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Napadené rozhodnutí soud přezkoumal na základě skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí a v mezích uplatněných žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.)], jakož i z pohledu vad, k nimž je povinen přihlížet z úřední povinnosti.
9. Žaloba není důvodná.
10. Soud rozhodoval bez jednání, jelikož žádná ze stran sporu k výzvě dle § 51 odst. 1 s. ř. s. nesdělila, že ve věci požaduje nařídít jednání. Za nesouhlas s rozhodnutím věci bez jednání soud nepovažoval ani přípis žalobce ze dne 11. 12. 2024. Soud totiž před tímto datem žádné jednání ve věci nenařídil, a tedy neměl ani co odročovat. Soud z obsahu tohoto podání vyrozuměl, že žalobce žádá, aby soud vyčkal změny právní úpravy a rozhodl nejdřív v srpnu 2025. K tomu soud opakuje, že napadené rozhodnutí přezkoumává k právnímu stavu v době jeho vydání, a proto nemůže mít pozdější novela – byla-li by taková přijata – vliv na posouzení nynějšího případu. Nic ovšem nebrání žalobci, aby po jím kýžené novele zákona opět prohlásil, že je státním občanem ČR. Toto jeho další prohlášení pak bude podléhat nové (eventuální) právní regulaci a novým pravidlům pro střet dřívější a pozdější právní úpravy.
11. Soud nenařídil jednání ani za účelem dokazování. Všechny listiny, kterých se jako důkazů dovolávají žalobce a žalovaný, jsou součástí správního spisu. Jen pro pořádek soud uvádí, že obsahem správního spisu se podle ustálené rozhodovací praxe neprovádí dokazování.
12. Předně soud uvádí, že pokud žalobce v žalobních bodech neprezentoval dostatečně konkrétní názorovou oponenturu vedoucí ke zpochybnění závěrů správního orgánu, nemusel ani soud hledat způsob pro alternativní a originální vyjádření závěrů, k nimž již správně dospěly správní orgány [podrobněji srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu (NSS) ze dne 12. 11. 2014, čj. 6 As 54/2013-128, *EMILIO PUCCI*]. Soud se tak mohl věnovat žalobcem uváděným skutečnostem pouze v míře obecnosti, v jaké je vznesl žalobce (srov. např. rozsudek NSS ze dne 6. 10. 2015, čj. 6 Afs 9/2015-31, *město Třemošnice*). Soud předesílá, že se ztotožnil s důvody napadeného rozhodnutí. Ohledně dílčích tvrzení, kterým se v tomto rozsudku detailněji nevěnoval, odkazuje na napadené rozhodnutí (zejména co do skutkových podrobností, které zdenebylo nutné řešit).
13. Již jen z právě uvedeného je patrné, že soud považoval napadené rozhodnutí za přezkoumatelné. Lze z něj seznat, jakým způsobem správní orgán rozhodl, výrok neodporuje odůvodnění, je z něj možné zjistit, jak o věci správní orgány uvažovaly a jak vypořádaly námitky.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Obecná východiska

14. Ustanovením § 32 zákona o státním občanství se dosud správní soudy podrobněji nezabývaly. V obecné rovině lze při jeho výkladu vycházet z obecných východisek judikatury k § 31 téhož zákona (rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2021, čj. 18 A 53/2021-30, a navazující judikatura).
15. Pro přehlednost soud tedy připomíná následující.
16. Otázka stanovení podmínek nabývání občanství je výsostným právem státu, které má být v souladu s čl. 12 Ústavy ČR realizováno zákonnou úpravou, tj. zákonodárcem. Platí tedy výhrada zákona, co se týče jak způsobů, tak podmínek nabývání a pozbývání státního občanství. Koncepce právní úpravy státního občanství vychází z principu suverenity státní moci, tedy že každý suverénní stát má právo stanovit podmínky, za kterých mohou cizinci vstupovat na jeho území, pobývat na něm a případně získat občanství [srov. nálezy Ústavního soudu (ÚS) ze dne 13. 9. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, či ze dne 8. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99]. Ústavní soud přitom v minulosti opakovaně zdůraznil, že v případech, kdy státoobčanský vztah nevzniká *ex lege*, ale na základě rozhodnutí příslušného orgánu státu, má stát svrchované právo rozhodnout, zda určité osobě občanství udělí, a pokud tak neučiní, neporušuje tím žádná základní práva. Jinak řečeno, dle Ústavního soudu není žádného základního práva, které by suverénní stát mohl porušit tím, že cizinci státní občanství neudělí (srov. nálezy ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 5/16, a ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17).
17. Nyní reguluje nabývání a pozbývání státního občanství především zákon o státním občanství. Dle něj lze občanství nabytí narozením, určením otcovství, osvojením, nalezením na území ČR, udělením, prohlášením a v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče.
18. Nabývání státního občanství prohlášením se dle zákona o státním občanství týká (vždy za splnění určitých, dále stanovených podmínek) fyzických osob, které pozbyly české nebo československé státní občanství přede dnem nabytí účinnosti dotčeného zákona (§ 31 cit. zákona), osob, které byly k 31. 12. 1992 státními občany České a Slovenské Federativní Republiky a nebyly českými nebo slovenskými státními občany (§ 32), osob, které se narodily v době od 1. 10. 1949 do 7. 5. 1969 mimo území Československé republiky (§ 33), osob, kterým byl neoprávněně vydán doklad prokazující občanství ČR (§ 34), osob, které nejpozději do 3 let od dosažení věku 18 let, mají na území ČR trvalý pobyt (§ 35), a dětí, které se na území České republiky zdržují v souladu „s jinými právními předpisy“, pokud byly svěřeny do náhradní péče (§ 36).
19. Možnost nabytí státního občanství prohlášením je většinou dána v návaznosti na zvláštní situace související s obdobím komunistické totality a rozpadem federativního státu. V takových případech mají dotčené osoby možnost zvolit si určité občanství a v případě, že této možnosti využijí, mají na toto státní občanství právní nárok. Nabytí státního občanství prohlášením je tedy nabytí na základě projevené vůle příslušné osoby a s právním nárokem na nabytí státního občanství (srov. KÖRBL, H. § 31 [Bývalí čeští a českoslovenští občané]. In: KÖRBL, H. *Zákon o státním občanství České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 190).
20. Ustálená rozhodovací praxe správních soudů vychází z toho, že v případě nabývání občanství prohlášením se neuplatní správní uvážení správního orgánu rozhodujícího o nabytí státního občanství; právě naopak, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky,

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

správní orgán jejich splnění toliko ověří, což osvědčí vydáním listiny o nabytí státního občanství (§ 37 odst. 2 zákona o státním občanství). Pokud jsou splněny podmínky a osoba učinila před příslušným správním orgánem prohlášení o státním občanství, nevzniká zde prostor pro správní uvážení, jako je tomu v případě rozhodování o udělení státního občanství dle jiných ustanovení zákona o státním občanství (viz mj. rozsudky NSS ze dne 29. 5. 2018, čj. 2 As 232/2017-77, bod 22, a ze dne 2. 5. 2019, čj. 7 As 266/2018-31, bod 17).

21. Role správního orgánu se tedy omezuje na ověření, zda žadatel takové podmínky splnil. Jsou-li poté takové podmínky zákonodárcem formulovány jednoznačně, správní orgán by se jejich rozšiřováním dopustil nepřipustného zásahu do principu dělby moci (rozsudek NSS ze dne 6. 12. 2022, čj. 7 As 206/2022-30, bod 18).

Použití dřívější právní regulace u nynějšího prohlášení o nabytí státního občanství ČR

22. Mezi žalobcem a žalovaným není sporu o skutkových okolnostech případu. Jde o výsostně právní otázku, a tedy zda za daných skutkových okolností žalobce mohl nenabýt státní občanství ČR prohlášením dle § 32 zákona o státním občanství.
23. Dle § 64 zákona o státním občanství platí, že při *posuzování, zda fyzická osoba je nebo byla českým státním občanem, československým státním občanem, státním občanem Československé federativní republiky nebo České a Slovenské Federativní Republiky, se postupuje podle právních předpisů účinných v době, kdy mělo dojít k nabytí nebo pozbytí státního občanství této osoby*. Toto ustanovení odpovídá zákazu retroaktivity právních norem, jelikož pro otázky nabytí a pozbytí státního občanství § 64 odkazuje na použití právní úpravy, která byla účinná v době, kdy nastala rozhodná právní skutečnost (k polemice žalobce viz dále).
24. Dle § 32 odst. 1 zákona o státním občanství ve znění od 1. 2. 2022 platí, že *prohlášením může nabýt státní občanství České republiky fyzická osoba, která byla k 31. prosinci 1992 státním občanem České a Slovenské Federativní Republiky a nebyla českým státním občanem ani státním občanem Slovenské republiky. Nabytí státního občanství České republiky tímto způsobem není umožněno fyzické osobě, která je ke dni učinění prohlášení státním občanem Slovenské republiky*. Dle odst. 2 téhož ustanovení, které reguluje nabývání státního občanství potomky, pak *fyzická osoba, jež je v přímé linii potomkem bývalého občana podle odstavce 1, může státní občanství České republiky nabýt prohlášením, pokud nebyla českým státním občanem ani státním občanem Slovenské republiky* (zvýraznění doplnil soud).
25. Soud za nesporného skutkového stavu nepochybuje o tom, že § 32 odst. 2 zákona o státním občanství nedopadá na případ žalobce. Soud bezvýhradně souhlasí se správními orgány, že při řešení této kauzy musely prostřednictvím § 64 téhož zákona (bod 23 shora) aplikovat právní úpravu účinnou v době, kdy jeho děd či jeho matka nabyli či mohli nabýt státní občanství.
26. Jak soud již uvedl, správní orgány měly za prokázané, že žalobcův děd měl státní občanství Československé socialistické republiky. Nic ze zjištěných skutečností nenasvědčuje, že by toto státní občanství po emigraci ztratil. Naopak bezpečně lze vycházet z toho, že k 1. 1. 1969 se v důsledku § 2 odst. 1 zákona č. 39/1969 Sb. stal státním občanem České socialistické republiky (posléze také občanem nynější ČR). Žalobce tento dílčí závěr správních orgánů ani nezpochybňuje. Již jen proto žalobcův děd nemohl být osobou, která sice měla občanství Československé socialistické republiky, ale nenabyla státní občanství České republiky.
27. Pokud žalobcův děd nabyt občanství České socialistické republiky, nebyl osobou dle § 32 odst. 1 zákona o státním občanství. To znamená, že dle odst. 2 tohoto ustanovení nemohl Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

nabýt státní občanství ČR ani žalobce, jakkoli byl potomkem (vnukem) bývalého československého občana (ne však bývalého občana ve smyslu § 32 odst. 1 téhož zákona).

28. Jde-li pak o matku žalobce, ta nenabyla československé státní občanství, jelikož žalobcův děd do jednoho roka od jejího narození, tzn. nejpozději do X, nepožádal o souhlas s nabytím státního občanství Československé socialistické republiky, jak předvídal § 1 odst. 2 zákona č. 194/1949 Sb. Dle tohoto ustanovení, ve znění účinném k datu narození žalobcovy matky, platilo, že dítě, které se *narodí v cizině a jehož otec nebo matka je občanem, kdežto druhý z rodičů je cizincem, nabývá státního občanství, vysloví-li s tím souhlas výkonný orgán okresního národního výboru na žádost toho z rodičů, který je občanem. Žádost o souhlas může být podána do jednoho roku od narození.* To ostatně plyne také z rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 8. 2019, čj. MHMP 1675576/2019, ve věci odvolání proti rozhodnutí, jímž správní orgán I. stupně zamítl žádost žalobcovy matky o vydání osvědčení o státním občanství, které žalovaný založil do správního spisu v nynější věci. Soud nepochybně, že pokud by se matka žalobce narodila po účinnosti zákona č. 39/1969 Sb., tj. po 8. 5. 1969, získala by dle § 8 odst. 4 tohoto zákona státní občanství České socialistické republiky. Šanci na získání státního občanství ČR jistě měla matka žalobce v její dospělosti, a to v časovém okně od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015, jelikož dle § 33 odst. 1 zákona o státním občanství se tehdy mohla prohlásit za zdejšího občana. Nic nenasvědčuje tomu, že by v té době tak učinila. To ostatně netvrdí ani žalobce. Dlužno shrnout, že matka žalobce tak měla minimálně dvě šance, kdy mohla nabýt státní občanství ČR. Jedné nevyužil její otec (děd žalobce), druhé nevyužila z vlastního rozhodnutí či neznalosti právní úpravy. Pokud by matka žalobce nabyla státní občanství ČR před narozením žalobce, dle § 3 písm. a) zákona č. 40/1993 Sb. by toto státní občanství jistě nabyl i žalobce.
29. Soud zdůrazňuje, že není možné na matku žalobce a posléze ani žalobce vztahovat jinou právní úpravu, než je ta, na kterou odkazují přechodná ustanovení. Stejně tak na dřívější úpravu nelze uplatňovat měřítka současnosti a podle těchto měřítek dřívější právo posuzovat (rozsudky NSS ze dne 25. 4. 2007, čj. 3 As 8/2006-136, a ze dne 29. 8. 2023, čj. 8 As 337/2021-60, bod 25). Ústavní soud dovodil nemožnost postavit řád minulosti před soud řádu přítomnosti, jenž je poučen dalšími zkušenostmi, z těchto zkušeností čerpá a na mnohé jevy pohlíží a hodnotí je s časovým odstupem (nález ze dne 8. 3. 1995, sp. zn. Pl. ÚS 14/94, č. 55/1995 Sb.). Proto nelze mechanicky porovnávat dřívější právě zmíněnou úpravu nabývání občanství s nyní účinným (benevolentnějším) § 4 zákona o státním občanství, dle něž státní občanství ČR nabývá dítě narozením, je-li v den jeho narození alespoň jeden z rodičů státním občanem ČR (nynější regulace totiž nepředpokládá žádost o souhlas správního orgánu s nabytím občanství).
30. Nadto neexistuje žádné základní právo, které by suverénní stát mohl porušit tím, že neudělí cizinci státní občanství (např. usnesení ÚS ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 624/06). Antidiskriminační klauzule v lidskoprávních instrumentech přitom mívají obvykle nesamostatný charakter, čímž se rozumí, že např. k porušení zákazu diskriminace podle čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (**Úmluva**) může dojít pouze ve vztahu k dotčení materiálního základního práva, které garantuje Úmluva. Stejnou konstrukci obsahuje čl. 3 Listiny základních práv a svobod. Výjimkou je v tomto ohledu pouze čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech. Ten ovšem ve své podstatě rovněž váže zákaz diskriminace k „věčnému“ závazku ochrany zákona. Jinak řečeno, zákaz diskriminace se tak vždy uplatní pouze ve vztahu k určitému právu, a mezi osobami či případy, které jsou pro tento účel či v daném kontextu srovnatelné.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

31. Jak konstatoval NSS v rozsudku 7 As 206/2022, není dán ani jeden z těchto předpokladů. Neexistuje právo na udělení státního občanství (byť to konstatoval k § 31 zákona o státním občanství). Stejně tak nejsou pro účely udělování státního občanství „*všechny osoby s českými předky*“ ve srovnatelném postavení. Pokud je korektní premisa, že stát má možnost suverénního uvážení, za jakých podmínek a komu umožní své státní občanství nabýt, pak pojmově není možné odkazovat na údajnou diskriminaci v blíže (časové, prostorové, či věcně) nevymezené skupině „*potomků Čechů v zahraničí*“.
32. Nelze opomenout, že § 32 zákona o státním občanství míří na specifické případy, v nichž je nepochybné, že osoba

byla ke dni zániku České a Slovenské Federativní Republiky, tj. k 31. prosinci 1992, československým státním občanem, ale nebude možné podle příslušných právních předpisů zjistit, zda k tomuto datu měla české státní občanství nebo slovenské státní občanství, tzn. v důsledku předchozí právní úpravy, která od 1. ledna 1969 vznikem československé federace určovala republikové státní občanství, se nestala českým ani slovenským státním občanem. Toto ustanovení zachovává možnost, aby fyzická osoba, která k datu zániku československé federace měla dnes již neexistující československé státní občanství, mohla nabýt státní občanství České republiky, pokud již není státním občanem Slovenské republiky. Jde o zcela ojedinělé případy, kdy českoslovenští státní občané a jejich předci žijí nebo žili nepřetržitě v cizině a trvalý pobyt na území České republiky neměli. Prohlášení o českém státním občanství je pak umožněno učinit i potomkům takových osob v linii přímé, a to za předpokladu, že tito potomci nebyli českým státním občanem, ani občanem Slovenské republiky.

[Důvodová zpráva k § 32 zákona o státním občanství (sněmovní tisk č. 827/0, 6. volební období 2010 - 2013, digitální repozitář, www.psp.cz)]

33. Více k § 32 zákona o státním občanství vysvětluje Körbl v již cit. komentáři k zákonu o státním občanství, který dovodil, že regulace obsažená v cit. ustanovení je spíše teoretická a v praxi zůstává nevyužitá. Dokonce s odkazem na podkladovou literaturu uvažoval nad tím, že § 32 je nadbytečný, jelikož s ohledem na ustanovení dřívějších právních předpisů nebylo možné, aby k 31. 12. 1992 existoval československý občan, který by neměl ani české, ani slovenské státní občanství (KÖRBL, H. § 32 [Bývalí čeští a českoslovenští občané]. In: KÖRBL, H. *Zákon o státním občanství České republiky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 197).
34. Jakkoli § 32 zákona o státním občanství ani další ustanovení dřívějších zákonů, které správní orgány použily prostřednictvím § 64 zákona o státním občanství, nejsou nijak kontroverzní, soud neshledal žádné okolnosti, které by mohly nasvědčovat diskriminační povaze byť jen jednoho z těchto ustanovení (přiměřeně srov. judikaturu k výkladu § 31 zákona o státním občanství v souvislosti s pozbýváním státního občanství dle dřívějších zákonů; např. již cit. rozsudek 7 As 206/2022, bod 13 a násl.).
35. Žalobce zejména nevysvětlil, v čem by měla spočívat údajná diskriminace.
36. Předně soud uvádí, že vzhledem k tomu, že žalobcův děd byl státním občanem Československé socialistické republiky, mohl ve lhůtě jednoho roku podat žádost o souhlas s nabytím státního občanství pro matku žalobce. Avšak ani žalobce neuvedl, že by jeho děd takovou žádost podal. Nelze tudíž presumovat (případně) negativní rozhodnutí o žádosti, stejně jako nelze předpokládat, že by důvodem tohoto rozhodnutí byla politická perzekuce žalobcova děda (srov. rozsudek NSS ze dne 15. 5. 2008, čj. 6 As 34/2007-82). Nad rámec uvedeného pak lze doplnit, že případnou diskriminační povahu § 1 odst. 2 zákona č. 194/1949 Sb. vyloučil NSS v rozsudku ze dne 30. 6. 2006, čj. 7 As 46/2005-54.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

37. Soud opakovaně zdůrazňuje, že odpovědnost za nynější stav, tzn. za situaci, v níž žalobce nemůže úspěšně prohlásit, že je státním občanem ČR, nenesou správní orgány ani právní úprava, která by protiřečila ústavním hodnotám. Odpovědnost nese žalobcův děd, který včas nepožádal o souhlas s nabytím občanství pro žalobcovu matku, a pak i matka žalobce, která včas neprohlásila své občanství ČR (bod 28 shora).
38. Jakkoli to v tomto případě není a ani nemůže být rozhodující, soud poznamenává, že z ničeho neplyne, že by žalobce pojilo k ČR nějaké státoobčanské pouto (přiměřeně viz § 13 odst. 1 zákona o státním občanství). Státní občanství je „*právním svazkem, jehož základem je sociální skutečnost přimknutí, skutečné spojení existence, zájmů a pocitů spolu s existencí vzájemných práv a povinností*“ [rozsudek Mezinárodního soudního dvora ve věci *Nottebohm* (Lichtenštejnsko v. Guatemala) ze dne 6. 4. 1955, I. C. J. Reports 1955 s. 4]. Žalobce ani netvrdí, že by někdy v ČR pobýval. Státní občanství prohlásil „na dálku“ prostřednictvím zmocněnce. V žalobě pak „odkryl karty“ s tím, že státní občanství ČR potřebuje, aby ve Španělsku mohl neomezeně (jako osoba s občanstvím EU) profesionálně hrát fotbal. Tento důvod je nepřesvědčivý ve vztahu k důležitosti práv a povinností, které zakládá státní občanství. Nadto, pokud by žalobce skutečně chtěl hrát fotbal v českém národním týmu, na což také v žalobě poukázal, měl by spíše usilovat o udělení občanství dle § 16 zákona o státním občanství (z důvodu významného přínosu pro ČR).

Dílčí nepřípustnost žaloby

39. Správní soudnictví je primárně koncipováno jako následná záruka zákonnosti. Zjednodušeně řečeno, to znamená, že pokud jde o soudní přezkum rozhodnutí správních orgánů, soud nemůže rozhodnout jinak, než řízení zastavit, žalobu odmítnout, zamítnout, nebo napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit zpět (výjimkou je speciální regulace obsažená v § 16 odst. 6 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a v § 309 odst. 2 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon). Meze soudního přezkumu jsou tedy svázané přísnou zásadou subsidiarity (viz § 5 s. ř. s. a navazující ustanovení, které tuto zásadu rozvíjejí).
40. Soud není nadán pravomocí udělit státní občanství ČR. Udělení občanství, resp. rozhodování v těchto věcech, vč. vydávání osvědčení je doménou správních orgánů, jednak Ministerstva vnitra, krajských úřadů a u prohlašovateli, kteří trvalý pobyt na území ČR nikdy neměli, je k přijetí prohlášení (příp. k navazujícím úkonům a rozhodnutím) místně příslušný Úřad městské části Praha 1 (§ 37 odst. 1 zákona o státním občanství). Proto soud musel žalobu v rozsahu tohoto petitu jako nepřípustnou odmítnout.

(Ne)správné znění poučení

41. Důvodnou není ani námitka co do nesprávnosti znění poučení, které žalovaný formuloval v napadeném rozhodnutí. Předně soud zdůrazňuje, že žalobce podal včasnou žalobu, přitom vůbec nekonkretizoval, jak se ho dle něj „nesprávné“ poučení dotklo na jeho právech.
42. Poučení musí obsahovat informaci o tom, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává (§ 68 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád). Zákon však nepožaduje po správních orgánech, aby poučovaly účastníky o jejich právu bránit se proti rozhodnutí před soudem. Ze správního řádu, ani z toho z roku 1967, ani z nynějšího z roku 2004, nevyplývá povinnost poučovat o opravných prostředcích, které stojí mimo sféru správního řízení, totiž o možnosti podat

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

žalobu k soudu podle soudního řádu správního (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 6. 2005, čj. 5 As 10/2004-32, který je plně aplikovatelný i na současnou právní úpravu). Zdejší soud zdůrazňuje, že uvedený závěr NSS prošel i testem ústavnosti (usnesení ÚS ze dne 9. 2. 2006, sp. zn. III. ÚS 561/05). O tom ale ostatně zástupce žalobce dobře věděl, jelikož mu to Městský soud v Praze již vysvětlil v rozsudku ze dne 27. 3. 2024, čj. 17 A 105/2023-37, v kauze jiného žalobce, kterého zastupoval. Přesto tuto „zbytečnou“ námitku uplatnil opakovaně.

43. Soud nepovažoval za nutné rozhodovat samostatným výrokem o odmítnutí petitu, kterým se žalobce domáhal určení nesprávnosti a nezákonnosti poučení. Jelikož je poučení součástí napadeného rozhodnutí, postačovalo zamítnout žalobu, kterou žalobce napadl jako nezákonné toto rozhodnutí.

IV. Závěr a náklady řízení

44. Soud výrokem I žalobu odmítl v části, v níž žalobce požadoval, aby mu udělil státní občanství, jelikož jde o nepřipustný návrh [§ 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Ve zbytku neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok II).
45. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému nevznikly žádné účelně vynaložené náklady nad rámec jeho běžné činnosti. Soud tedy nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků. Ve vztahu k výroku I pak co do nákladů řízení platí § 60 odst. 3 s. ř. s., dle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta (společné odůvodnění pro výrok III).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení.

Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje NSS.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá NSS. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 18. prosince 2024

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Martin Lachmann v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.